ECLI:LV:AT:2023:1018.11320036718.9.L
Lieta Nr. 11320036718, SKK-477/2023
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS

Rīgā 2023. gada 18. oktobrī

Senāts šādā sastāvā: senatori Inguna Radzeviča, Ivars Bičkovičs, Sandra Kaija,

iepazinies ar apsūdzētā /pers. A/ aizstāves zvērinātas advokātes Ilonas Sipjagovas kasācijas sūdzību par Latgales apgabaltiesas 2023. gada 17. maija spriedumu, atzīst, ka ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Apsūdzētā /pers. A/ aizstāve kasācijas sūdzībā norādījusi, ka apelācijas instances tiesa, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu daļā par apsūdzētā atzīšanu par vainīgu inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā, nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma normas, kas reglamentē pierādīšanu, kā arī nevainīguma prezumpcijas principu, jo: 1) lietā nav noskaidrots apsūdzētā /pers. A/ vadītā transportlīdzekļa tehniskais stāvoklis pirms ceļu satiksmes negadījuma, un līdz ar to nav novērstas šaubas par apsūdzētā vainīgumu inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā; 2) notiesājošais spriedums pamatots ar eksperta 2018. gada 27. decembra atzinumu (domājams – ekspertu 2019. gada 10. maija atzinumu), kura izpētes daļa jautājumā par transportlīdzekļa iespējamo ātrumu pirms sadursmes ir pretrunā ar secinājumu daļu; 3) notiesājošais spriedums daļā par transportlīdzekļa braukšanas ātrumu un sadursmes cēloni pamatots ar liecinieka /pers. B/ liecībām, kurās atspoguļots liecinieka subjektīvais viedoklis.

Turklāt pirmās instances tiesa nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma 482. panta pirmās daļas prasības, jo, atsākot lietas iztiesāšanu no jauna, nav novērsusi procesuālās kļūdas 2020. gada 2. jūnija nopratināšanas protokolā, kurā fiksētas liecinieka /pers. C/ (*/pers. C/*) liecības.

Savukārt nosakot apsūdzētajam /pers. A/ sodu, apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā Krimināllikuma 35. pantā noteiktos soda mērķus un Krimināllikuma 46. pantā norādītos soda noteikšanas vispārīgos principus, tai skaitā soda individualizācijas principu, jo: 1) Valsts probācijas dienesta izvērtēšanas ziņojumā ietverto norādi, ka vienīgais iespējamais noziedzīgu nodarījumu recidīva riska faktors ir alkoholisko dzērienu lietošana, nav izvērtējusi kopsakarā ar lietas materiālos esošajām ziņām, ka apsūdzētais ir veicis darbības, lai izslēgtu alkoholisko dzērienu lietošanas iespējamību nākotnē; 2) nav ņēmusi vērā, ka apsūdzētais ir iecelts par savas mātes aizbildni un viņa aprūpē atrodas arī tēva māsa; 3) nav ņēmusi vērā cietušā viedokli par to, ka apsūdzētajam nosakāms sods, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu; 4) atteikumu notiesāt apsūdzēto nosacīti pamatojusi ar argumentu, ka nosacīta notiesāšana neveicinās noziedzīgo nodarījumu preventīvo mērķu sasniegšanu.

Turklāt tiesa kļūdaini atzinusi, ka lietā nav pārkāptas apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta pirmo daļu tiesa atsakās ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzība vai protests neatbilst šā likuma 569., 571., 572. pantā un 573. panta pirmajā daļā minētajām prasībām.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmajai daļai pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Šī panta trešā daļa noteic, ka kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

Senāts konstatē, ka apsūdzētā /pers. A/ aizstāve kasācijas sūdzībā pamatā atkārtojusi apelācijas sūdzības argumentus, kurus apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi un motivēti noraidījusi. Pamatojoties uz lietā iegūtajiem pierādījumiem, tai skaitā liecinieku /pers. D/, /pers. E/, /pers. B/, /pers. F/, /pers. C/ un /pers. G/ liecībām, AS „Preiļu siers" izņemtajā notikuma videoierakstā, notikuma vietas apskates protokolā, medicīniskās pārbaudes protokolā alkohola ietekmes noteikšanai un ekspertu atzinumos ietvertajām ziņām, tiesa argumentēti atzinusi, ka apsūdzētā /pers. A/ vainīgums inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā ir pierādīts ārpus saprātīgām šaubām un viņa darbības pareizi kvalificētas pēc Krimināllikuma 262. panta ceturtās daļas. No apelācijas instances tiesas sprieduma redzams, ka tiesa ir izklāstījusi liecinieka /pers. B/ liecības un izvērtējusi tās savstarpējā sakarībā ar citiem lietā iegūtajiem pierādījumiem, nepiešķirot šīm liecībām iepriekš noteiktu augstāku ticamības pakāpi.

Apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi un argumentēti noraidījusi aizstāves versiju par to, ka ceļu satiksmes negadījums varēja notikt kādu automašīnas tehnisku bojājumu dēļ. Lai arī eksperta 2018. gada 27. decembra atzinumā Nr. 18-1506 ir norādīts, ka ceļu satiksmes negadījumā radušos bojājumu dēļ noteikt automašīnas stūres un bremžu iekārtu tehnisko stāvokli pirms avārijas nav iespējams, apelācijas instances tiesa, pamatojoties uz lietā iegūtajiem pierādījumiem, atzinusi, ka apsūdzētais /pers. A/ zaudējis kontroli pār automašīnas vadāmību un nobraucis no ceļa tādēļ, ka vadījis automašīnu stiprā alkohola ietekmē ar alkohola koncentrāciju asinīs ne mazāk kā 2,26 promiles, kā arī ievērojami pārsniedzis braukšanas ātrumu, proti, vietā, kur transportlīdzekļa braukšanas ātrums nedrīkst pārsniegt 50 km/h, braucis ar ātrumu ne mazāk kā 75 km/h. Apelācijas instances tiesa norādījusi, ka lietā nav iegūti pierādījumi, ka /pers. A/ vadītajai automašīnai pirms ceļu satiksmes negadījuma būtu bijušas kādas tehniskas problēmas – iepriekšējās tehniskās apskates laikā automašīna bijusi teicamā tehniskā stāvoklī, par šādām problēmām nav liecinājuši ne lietā nopratinātie liecinieki, ne arī pats apsūdzētais. Turklāt eksperta atzinumā secināts, ka automašīnas stūres un bremžu iekārtas, kā arī riteņu bojājumi radušies, automašīnai nobraucot no ceļa un uzbraucot tur esošajiem šķēršļiem. Apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi arī privātā tiesu eksperta /pers. H/ 2020. gada 25. februāra atzinumā norādīto, ka no tehniskā redzes viedokļa brīdī, kad automašīna salīdzinoši lielā ātrumā uzbraukusi nomalei, varēja izsprāgt priekšējais drošības spilvens, kas savukārt varēja ierobežot pārskatāmību un izraisīt vadītāja apjukumu, liekot sajaukt vadības pedāļus. Tiesa norādījusi, ka šādiem eksperta secinājumiem ir pieņēmuma raksturs, ievērojot to, ka pats apsūdzētais par šādiem ceļu satiksmes negadījuma apstākļiem nav liecinājis.

Nosakot apsūdzētajam /pers. A/ sodu, apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka brīvības atņemšanas sods ir vienīgais Krimināllikuma 262. panta ceturtās daļas sankcijā paredzētais soda veids, līdz ar to cita soda veida piemērošanai nav tiesiska pamata. Pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam, lemjot par brīvības atņemšanas soda mēru, apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi apsūdzētā personību un viņa ģimenes apstākļus raksturojošās ziņas, kā arī ņēmusi vērā cietušā /pers. I/ viedokli par apsūdzētajam nosakāmo sodu. Ievērojot šīs ziņas un vairākus lietā konstatētos apsūdzētā atbildību mīkstinošos apstākļus, apelācijas instances tiesa, īstenojot soda individualizācijas principu, atzinusi par iespējamu samazināt apsūdzētajam piespriestā brīvības atņemšanas soda mēru, nosakot to panta sankcijā paredzētajā minimālajā apmērā, proti, uz 3 gadiem.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka, ņemot vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, nav pamata apsūdzētajam

piespriestā soda tālākai mīkstināšanai saskaņā ar Krimināllikuma 49. pantu. Atsaucoties uz Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsapulces 2008. gada 1. jūlija lēmumā „Par vienveidīgu tiesību normu piemērošanu soda noteikšanā" (turpmāk – Tiesnešu kopsapulces 2008. gada 1. jūlija lēmums) paustajām atziņām, apelācijas instances tiesa norādījusi, ka Krimināllikuma 49. panta piemērošana nav obligāta, pat ja konstatēti visi šī panta piemērošanas nosacījumi. Tiesa atzinusi, ka apsūdzētajam noteiktais brīvības atņemšanas sods nav uzskatāms par nesamērīgi bargu.

Tāpat apelācijas instances tiesa argumentēti noraidījusi aizstāves lūgumu par Krimināllikuma 55. panta piemērošanu un apsūdzētā notiesāšanu nosacīti. Atsaucoties uz Tiesnešu kopsapulces 2008. gada 1. jūlija lēmumā paustajām atziņām, tiesa norādījusi, ka, lemjot par nosacītas notiesāšanas iespēju, jāņem vērā ne tikai vainīgā personību raksturojošie dati, bet arī fakti, kas saistīti ar noziedzīgo nodarījumu. Tiesa norādījusi, ka izdarītā noziedzīgā nodarījuma smagums, raksturs un apdraudēto interešu nozīmīgums liedz tiesai iespēju notiesāt apsūdzēto /pers. A/ nosacīti. Turklāt apsūdzētā /pers. A/ nosacīta notiesāšana nesasniegs soda represīvos un preventīvos mērķus, jo apsūdzētais netiks pakļauts soda piespiedu ietekmei un ar to saistītajiem ierobežojumiem tādā apmērā, kas atbilstu izdarītajam noziedzīgajam nodarījumam, un nenostiprinās ne apsūdzētā /pers. A/, ne citu personu pārliecību par nepieciešamību atturēties no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka apsūdzētā /pers. A/ aizstāves kasācijas sūdzībā ietvertās norādes par apelācijas instances tiesas pieļautiem Kriminālprocesa likuma un Krimināllikuma pārkāpumiem šajā daļā pamatotas ar aizstāves subjektīvo viedokli par lietā iegūto pierādījumu vērtējumu, savukārt lietā iegūto pierādījumu izvērtēšanu atbilstoši likumam veic tā tiesa, kas iztiesā lietu pēc būtības. Aizstāves kasācijas sūdzības argumenti šajā daļā faktiski pauž sūdzības iesniedzējas neapmierinātību ar tiem secinājumiem, kādus izdarījusi apelācijas instances tiesa, izvērtējot lietā iegūtos pierādījumus, un vērsti uz to, lai panāktu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmo daļu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573. panta pirmo daļu nolēmumu tiesiskumu kasācijas kārtībā pārbauda tikai tādā gadījumā, ja kasācijas sūdzībā vai protestā izteiktā prasība pamatota ar Krimināllikuma pārkāpumu vai Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu.

Senāts atzīst, ka aizstāves norādes kasācijas sūdzībā par tiesas pieļautajiem Kriminālprocesa likuma 482. panta pirmās daļas un Krimināllikuma 49.[1] panta pārkāpumiem nav pamatotas atbilstoši Kriminālprocesa likuma 573. panta pirmās daļas prasībām. Aizstāve kasācijas sūdzībā nav norādījusi, kādas 2020. gada 2. jūnija sēdes protokolā pieļautās kļūdas saistībā ar liecinieka /pers. C/ nopratināšanu pirmās instances tiesa nav novērsusi, ievērojot to, ka, iztiesājot lietu jaunā sastāvā, tiesa pēc aizstāvības lūguma šo liecinieku ir atkārtoti nopratinājusi 2022. gada 14. novembra sēdē (*lietas 2. sējuma 108.–109. lapa*). Tāpat aizstāve nav pamatojusi, kā izpaudies apsūdzētā tiesību uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā pārkāpums un kādus apstākļus apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi, atzīstot, ka krimināllieta izmeklēta un iztiesāta, nepieļaujot kriminālprocesa neattaisnotu novilcināšanu. Aizstāve nav arī atklājusi, kā norādītie Kriminālprocesa likuma un Krimināllikuma normu pārkāpumi ir ietekmējuši pārsūdzētā nolēmuma tiesiskumu vai apsūdzētā tiesības uz taisnīgu tiesu kopumā, aprobežojoties šajā daļā vienīgi ar vispārīgiem apgalvojumiem.

Tādējādi šajā daļā konstatējams Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta pirmajā daļā paredzētais pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta otrās daļas 2. punktu tiesa var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja, izvērtējot kasācijas sūdzībā vai protestā minētos argumentus, nerodas šaubas par pārsūdzētā nolēmuma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav būtiskas nozīmes judikatūras veidošanā.

Senāts atzīst, ka aizstāves kasācijas sūdzības argumenti par pretrunām ekspertu 2019. gada 10. maija atzinuma Nr.19-165/4-p izpētes un secinājumu daļās nerada šaubas par pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu. Pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam ekspertu atzinumā paustajam secinājumam par to, ka automašīnas „Audi A6" braukšanas ātrums negadījuma beigu fāzē sadursmes brīdī ar rūpnīcas teritorijas dzelzsbetona stabu bija aptuveni 75–80 km/h, atzinuma izpētes daļā ir sniegts atbilstošs pamatojums, norādot, ka šāds rezultāts iegūts, veicot sadursmes mehānisma modelēšanu ar specializēto datorprogrammu „PC-Crash". No ekspertu atzinuma izpētes daļas redzams, ka precīzāka rezultāta iegūšanai eksperts ir izmantojis vairākas pētniecības metodes un izvērtējis vairākas versijas, par atbilstošāko atzīstot rezultātu, kas iegūts, tieši izmantojot specializēto datorprogrammu „PC-Crash".

Turklāt izskatāmajai lietai nav būtiskas nozīmes judikatūras veidošanā, jo kasācijas sūdzības argumenti nav saistīti ar tiesu praksē nozīmīgu tiesību normu interpretāciju.

Tādējādi šajā daļā konstatējams Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta otrās daļas 2. punktā paredzētais pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 573. panta trešo un piekto daļu, 573.[1] panta pirmo daļu un otrās daļas 2. punktu, Senāts

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Lēmums nav pārsūdzams.

I. Radzeviča I. Bičkovičs S. Kaija